

дента України. – 2012. – 24.12. – № 35 (Спеціальний випуск). – С. 8. – ст. 842.

9. Запатріна І. В. Бюджетне регулювання економічного зростання : автореф. дис. ... д-ра екон. наук / І. В. Запатріна – К. : Науково-дослідний фінансовий інститут Академії фінансового управління Міністерства фінансів України, 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.disslib.org/bjudzhetne-rehuljuvannja-ekonomichnoho-zrostannja.html>

10. Семенова О. Ю. Роль бюджетного регулювання при здійсненні бюджетної політики в Україні / О. Ю. Семенова // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2009. – № 1. – С. 163 – 169.

11. Яковишина Н. А. Казначейська система виконання Державного бюджету: проблеми та можливі шляхи їх вирішення / Н. А. Яковишина, В. О. Воробйова / Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету. – 2012. – № 8. – С. 15 – 18.

12. Fiscal Monitor: Taking Stock – A Progress report on fiscal adjustment (October 2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fm/2012/02/fmindex.htm>

REFERENCES

"Fiscal Monitor: Taking Stock – A Progress report on fiscal adjustment (October 2012)" <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fm/2012/02/fmindex.htm>

[The Tax Code of Ukraine from 02.12.2010 No. 2755-VI] (2011).

[Law of Ukraine "About Calculating Chamber of Ukraine of 11.07.1996 No. 315/96-VR] (1998).

[The resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine "on main directions of budget policy for 2013" from 22.05.2012 № 17-VI] (2012).

[Decree of the President of Ukraine "State Treasury Service of Ukraine" 13.04.2011 # 460/from 2011] (2011).

[Decree of the President of Ukraine "About Regulations about the Ministry of Finance of Ukraine from No. 446/08.04.2011 2011] (2011)

[Decree of the President of Ukraine "About Regulations State Inspectorate of Ukraine" # 499/2011 23.04.2011 # 499/2011 23.04.2011] (2011).

[The Presidential Decree "On some measures to optimize the system of central executive bodies" from 24.12.2012 № 726/2012] (2012).

[Budget code of Ukraine from Jul 08, no. 2456-VI] (2010).

Semenova, O. Yu. "Rol biudzhetnoho rehuljuvannia pry zdiisnenni biudzhetnoi polityky v Ukraini" [The role of fiscal adjustment in the implementation of fiscal policy in Ukraine]. *Derzhava ta rehiony*, no. 1 (2009): 163-169.

Yakovyshyna, N. A., and Vorobiova, V. O. *Kaznacheiska sistema vykonannya Derzhavnoho biudzhetu: problemy ta mozhlivi shliakhy ikh vyrishennia* [Treasury budget execution system: problems and possible solutions]. 15-18: Vinnytskyi torhovelno-ekonomichnyi instytut Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu, 2012.

Zapatrina, I. V. "Biudzhetne rehuljuvannia ekonomichnoho zrostannia" [Budgetary control growth]. <http://www.disslib.org/bjudzhetne-rehuljuvannja-ekonomichnoho-zrostannja.html>

УДК 336.226:338.1

МІСЦЕ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У СИСТЕМІ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ

ОКСЕНЮК О. І.

УДК 336.226:338.1

Оксенюк О. І. Місце податку на додану вартість у системі непрямого оподаткування

У статті досліджено сутність поділу податків на прямі і непрямі та потребу у застосуванні системи непрямого оподаткування. Проаналізовано використання податків на споживання у зарубіжних країнах та в Україні. Визначено динаміку надходження непрямих податків до Державного бюджету України та безпосередньо ПДВ у 2004 – 2011 роках. Визначено частку ПДВ, акцизного податку та ввізного мита у загальних надходженнях бюджету.

Ключові слова: непрямі податки, ПДВ, мито, акцизний податок, Податковий кодекс, Державний бюджет.

Табл.: 4. **Бібл.:** 12.

Оксенюк Оксана Ігорівна – аспірантка, кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: oxeniuk_oxana@ukr.net

УДК 336.226:338.1

Оксенюк О. И. Место налога на добавленную стоимость в системе косвенного налогообложения

В статье исследована сущность разделения налогов на прямые и косвенные и потребность в применении системы косвенного налогообложения. Проанализировано использование налогов на потребление в зарубежных странах и в Украине. Определена динамика поступления косвенных налогов в Государственный бюджет Украины и непосредственно НДС в 2004 – 2011 годах. Определены доля НДС, акцизного налога и ввозной пошлины в общих поступлениях бюджета.

Ключевые слова: косвенные налоги, НДС, пошлина, акцизный налог, Налоговый кодекс, Государственный бюджет.

Табл.: 4. **Библ.:** 12.

Оксенюк Оксана Игоревна – аспирантка, кафедра финансов, денежно-го обращения и кредита, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

E-mail: oxeniuk_oxana@ukr.net

UDC 336.226:338.1

Oksenyuk O. I. Place of the Value Added Tax in the System of Indirect Taxation

The article studies the essence of division of taxes into direct and indirect and a necessity in application of the system of indirect taxation. It analyses the use of taxes on consumption in foreign countries and in Ukraine. It determines dynamics of receipt of indirect taxes into the State Budget of Ukraine and specifically VAT during 2004 – 2011. It identifies the share of VAT, excise tax and import duty in general budget receipts.

Key words: indirect taxes, VAT, duty, excise tax, Tax Code, State Budget.

Tabl.: 4. **Bibl.:** 12.

Oksenyuk Oksana I. – Postgraduate Student, Department of Finance, Monetary and Credit, Ivan Franko National University of Lviv (vul. Universytetska, 1, Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: oxeniuk_oxana@ukr.net

Ідея використання податків на споживання (непрямих податків) та їх співвідношення із податками на доходи була і залишається однією з найсуперечливіших у фіскальній науці. Історично опосередкована форма одержавлення національного продукту з'явилась значно пізніше, ніж пряме оподаткування доходів підприємств і громадян, проте поступово перетворилася в найвідчутніший канал поповнення доходів державного бюджету та фінансування державних видатків.

Починаючи з XVIII століття, пряме та опосередковане оподаткування розвивалося одночасно із установленням відповідних співвідношень між ними.

Одним із ключових податків у системі непрямомо оподаткування виступає податок на додану вартість (далі – ПДВ), а тому важливим є не лише визначити роль усієї групи непрямих податків у формуванні доходів бюджету, але і ПДВ зокрема.

В Україні дослідження окремих питань непрямомо оподаткування та його впливу на макроекономічні та соціальні процеси присвячені праці вітчизняних вчених – економістів: Бурковського В. В., Василика О. Д., Лютого І. О., Мельника В. М., Соколовської А. М., Федосова В. М., Кравченко О. В. та інших.

Однак, незважаючи на численні дослідження різноманітних аспектів функціонування непрямих податків та ПДВ зокрема, залишається ще ряд невирішених проблем у їхньому застосуванні.

Метою статті є визначення місця ПДВ у системі непрямомо оподаткування в світі та Україні.

Як відомо, терміни «прямі та непрямі податки» запропонував наприкінці XVII ст. Дж. Ст. Локк. Прямими податками Д. Локк вважав ті, що збираються з платників, які повинні їх платити, а непрямими – ті, що сплачуються особами, які перекладають їх на інших. Його точку зору підтримували фізіократи, Тургенев М., Якобі Г., а також український вчений Мітіліно М. [1].

Дискусії з приводу доцільності непрямомо оподаткування особливо загострилися на рубежі XIX – XX століть. Із беззастережним засудженням податків на споживання, як податків на бідних, виступив марксизм та інші течії у соціал-демократії. Природно, що з проголошенням радянської влади в 1917 р. було взято курс на скасування непрямих податків. Однак час довів хибність цих думок. Наступні дослідження в галузі фіскальної теорії та практики підтвердили, що податки є одним із найконсервативніших елементів державного механізму, які не завжди підкоряються змінам політичної ідеології державності. Отже, опосередкована форма оподаткування є об'єктивною економічною необхідністю, оскільки забезпечити постійно зростаючі державні видатки лише за рахунок прямих податків практично неможливо.

Це твердження обґрунтували у своїх працях представники немарксистських течій в економічній теорії – Дж. Мілль, А. Маршалл, А. Пігу, І. Фішер та інші, а родоначальник сучасного позитивізму у фінансовій науці М. Фрідмен дійшов висновку, що доказ про переваги прибуткового податку над акцизом не є таким взагалі [2].

Відомий англійський економіст Калдор Н. стверджував, що податок на споживання не порушує умов на заощадження, не посилює ризик; до того ж він пом'якшує,

хоч і не ліквідує остаточно, дестимулюючий вплив прогресивного оподаткування на трудові зусилля. Розвиваючи цю позицію, деякі теоретики вважають питання про перевагу непрямих податків остаточно вирішеним, і залишається тільки визначити, який тип податків на споживання має замінити оподаткування доходів [3].

Внаслідок узагальнення та систематизації різноманітних думок і позицій вчених можна їх узагальнити у такі три підходи:

1) окремі вчені засуджують і вважають шкідливим непряме оподаткування, вважаючи, що податкова система може ефективно функціонувати лише за рахунок прямих податків;

2) інші автори віддають перевагу непрямим податкам перед прямими і бажають заснувати податкову систему виключно або переважно на непрямому оподаткуванні;

3) багато вчених визнають безумовну необхідність як прямих, так і непрямих податків, до того ж деякі наближуються до прибічників непрямомо оподаткування, а деякі – до його противників.

Непрямі податки, як і прямі, мають свої переваги і недоліки. Вони ефективніші у фіскальному аспекті, оскільки оподатковують споживання, яке, у свою чергу, є більш стабільною і негнучкою величиною, ніж прибуток. Від них тяжко ухилитись і досить легко контролювати їх сплату. Непрямі податки не впливають на процеси нагромадження, але вони регресивні в соціальному аспекті і здійснюють досить значний вплив на загальні процеси ціноутворення. Крім того, за допомогою специфічних акцизів можна впливати на структуру споживання [4].

У *табл. 1* наведено розмежування прямих і непрямих податків за основними показниками.

Таблиця 1

Способи розмежування прямих та непрямих податків

Показник	Прямі податки	Непрямі податки
Ознака сплати	Сплачує та несе податкове навантаження одна особа	Сплачує одна особа, а несе податкове навантаження інша
Участь в утворенні ціни	Включається до ціни на стадії виробництва	Включається до ціни на стадії реалізації
Способи стягнення	За деклараціями, за кадастрами	За тарифами
Джерело сплати	Дохід, майно	Витрати на споживання товарів та послуг
Складність визначення податково-го зобов'язання	Відносно складні розрахунки	Відносно прості розрахунки
Характер оподаткування	Відносно прогресивне	Відносно регресивне

Джерело: [5].

З іншого боку, структура споживання у різних верств населення суттєво відрізняється, тому принцип справедливого оподаткування може бути реалізований через диференційований підхід до встановлення непрямих податків на окремі товари, роботи та послуги. Однак тут теж є певні обмеження. Встановлення більш високих податків тільки на так звані товари не першої необхідності й розкоші звужує сферу непрямого оподаткування і скорочує надходження доходів до бюджету. Навпаки, навіть невисокий рівень непрямого оподаткування товарів повсякденного попиту забезпечує державі сталі й значні доходи, бо сталим і значним у масштабах суспільства є таке споживання.

Протягом тривалого часу використовувалися прямі податки як основне джерело бюджетних доходів держави. Однак зростання мобільності капіталу і загострення міжнародної податкової конкуренції у сфері прямого оподаткування сприяли поступовому підвищенню фіскального значення непрямих податків у європейських країнах (табл. 2).

Таблиця 2

Частка непрямих податків у деяких країнах світу

Країна	Частка непрямих податків, % у загальному обсязі податкових надходжень
Австрія	34,7
Велика Британія	37,7
Естонія	39,9
Іспанія	35,3
Італія	35,2
Кіпр	51
Латвія	39,7
Польща	40,6
Німеччина	31,1
Фінляндія	32,2
Франція	36,1

Примітка: складено автором на основі [6].

Загалом у структурі податкових систем провідних країн Європи у середньому частка непрямих податків у ВВП в 1,8 раза перевищує частку прямих податків.

Непрямі податки стали не лише надійним джерелом доходів бюджетів країн світу, змінилась і структура державних доходів від непрямих податків. Сьогодні головну роль серед непрямих податків відіграють універсальні непрямі податки, переважно ПДВ. 30 років тому основну частину акцизів склали специфічні податки на товари і послуги, такі як акцизні податки. В останні десятиліття активно проходив процес лібералізації міжнародної торгівлі, який спричинив суттєве скорочення ставок ввізних і вивізних мит [6].

Податкові політики щодо використання непрямих податків у розвинутих країнах та країнах, що розвиваються, істотно відрізняються. У податкових системах заможніших країн переважають універсальні непрямі по-

датки, що мають ширшу базу оподаткування, тоді як акцизні податки і мита використовуються менш активно. У бідніших країнах, навпаки, універсальні непрямі податки відіграють не таку важливу роль порівняно зі специфічними акцизами, за допомогою яких і формується більша частина податкових надходжень.

У ЄС основною формою непрямого оподаткування є ПДВ. У Франції на частку ПДВ припадає 45% усіх податкових надходжень до бюджету, у Великій Британії і Німеччині — 50%. Приблизно такою є частка ПДВ до загального обсягу податкових платежів у бюджет держави в інших країнах — членах ЄС. Європейська ПДВ Директива (наступниця 6-ї Директиви) регламентує адміністрування даного податку всіх учасників Євросоюзу, проте певні виключення та статті залишаються під контролем країн-учасниць. Стандартна ставка варіює від найнижчої дозволеної в розмірі 15% (Люксембург) до найвищої — 25% (Швеція, Данія); ряд членів ЄС застосовує знижену ставку стосовно певних груп товарів та послуг [6].

Детальніший перелік базових і пільгових ставок ПДВ у державах — членах ЄС наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Ставки ПДВ у державах — членах ЄС

Країна	Ставка ПДВ станом на 1 січня 2013 р.	
	Базова, %	Пільгова, %
Австрія	20	10
Бельгія	21	6; 12
Болгарія	20	9
Великобританія	20	5
Греція	23	6,5; 13
Данія	25	-
Естонія	20	9
Ірландія	23	4,8; 9; 13,5
Іспанія	21	4; 10
Італія	21	4; 10
Кіпр	18	5; 8
Латвія	21	12
Литва	21	5; 9
Люксембург	15	3; 6; 12
Мальта	18	5; 7
Нідерланди	21	6
Німеччина	19	7
Польща	23	5; 8
Португалія	23	6; 13
Румунія	24	5; 9
Словаччина	20	10
Словенія	20	8,5
Угорщина	25	5; 18
Фінляндія	24	10; 14
Франція	19,6	2,1; 5,5; 7
Чехія	21	15
Швеція	25	6; 12

Примітка: складено автором на основі джерела [7].

Факхівці в галузі оподаткування називають три основні групи причин, що роблять доцільним введення ПДВ: він забезпечує високі процентні державні доходи, йому властиві нейтральність і, звичайно ж, ефективність. У більшості країн ПДВ забезпечує від 12 до 30% державних доходів, що еквівалентно приблизно 5 – 10% ВВП. Світовий досвід свідчить, що податкова система, побудована на базі ПДВ, забезпечує високу стабільність надходжень до бюджету і незначну залежність його від характеру економічної кон'юнктури. Цей вид податку складає стійку і широку базу формування бюджету, будь-яке незначне підвищення його ставок істотно збільшує надходження до бюджету. ПДВ має такі якості, як універсальність і абсолютна об'єктивність, він практично не впливає на відносні конкурентні позиції секторів економіки.

Основними принципами стягнення ПДВ, що властиві міжнародній торгівлі, є такі принципи [8]:

1. При здійсненні внутрішньої торгівлі податок сплачується продавцем, виходячи із суми його продажу. При цьому податок, сплачений постачальникам при покупках, підлягає відшкодуванню. Кінцевий споживач права на відшкодування не має.

2. При імпорті товарів імпортер сплачує податок, виходячи з митної вартості товару. Однак він має право на податкове вирахування в тому ж розмірі.

3. Експорт товарів оподатковується за нульовою ставкою. Експортер має право на відшкодування податку, сплаченого при придбанні (виробництві) експортованого товару.

Саме ці принципи забезпечують економічну нейтральність ПДВ. Як неважко зрозуміти, у результаті їх застосування податком обкладається тільки споживання всередині країни, причому вітчизняний виробник опиняється в рівних умовах з іноземним, як в конкуренції з імпортом, так і при експорті своєї продукції.

В Україні ж ставка ПДВ, яка на початку 90-х років складала 28%, сьогодні становить 20%. Підрозділом 2 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу (далі – ПКУ) передбачено подальше зменшення ПДВ до 17% (з 1 січня 2014 р.) [9].

До складу непрямих податків в Україні входять: ПДВ, мито, акцизний податок.

Характерною особливістю непрямих податків є те, що:

- ✦ це внутрішні податки, які не можуть регулюватися нормами міжнародних договорів, крім договорів, ратифікованих Верховною Радою України, до вступу у силу законів за кожним з вказаних податків;
- ✦ вони виникають тільки на останньому етапі в процесі реалізації товарів (робіт, послуг) безпосередньо виробником чи торговельною організацією, а також юридичними і фізичними особами, які ввозять на митну територію України товари, шляхом надбавки до ціни товару (робіт, послуг), що складалася, створюючи нову вартість;
- ✦ вони стягуються державою незалежно від результатів господарської діяльності платника податків;

- ✦ непрямыми вони є через те, що фактично матеріальні витрати зі сплати податку несе споживач у складі ціни на продукцію, що він придбав [4].

Фіскальну роль сучасних податків на споживання (із вирішальною долею ПДВ) можна виявити на базі оцінки долі цих податків у загальних податкових надходженнях.

У середньому в промисловості розвинутих країн частка податків на споживання в загальних податкових надходженнях складає 28,3% (проти 31,4% з індивідуального прибуткового податку і 6,6% – з податку на прибуток) [10].

В Україні непрямі податки становлять одне з основних джерел наповнення Державного бюджету. Їхня частка у доходах Державного бюджету досягає 45%. ПДВ домінує серед непрямих податків, що надходять до бюджету. На частку ПДВ у доходах Державного бюджету припадає близько 35%. Тобто, це податок, який виконує яскраво виражену фіскальну функцію.

Особливість ПДВ полягає в тому, що саме він справляє значний вплив на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання та на їхній фінансовий стан.

Проведемо аналіз часток окремих видів непрямих податків (ПДВ, акцизний податок (до 2011 р. – акцизний збір), ввізне мито) у структурі доходів загального фонду Державного бюджету України за період 2004 – 2011 рр. (табл. 4).

Виконання бюджету у 2011 р. відбувалось в умовах продовження політики реформ. Так, у 2011 р. було введено у дію ПКУ та новий Бюджетний кодекс, проводилась пов'язана з цим робота над удосконаленням нормативно-правової бази, було проведено адміністративну реформу.

Надходження до загального фонду державного бюджету від податку на додану вартість за 2011 р. становили 126 565 млн грн (що більше, ніж у 2010 р., на 23,2%, або на 23813,1 млн грн), з них:

- ✦ ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) (саьдо) – 33396,4 млн грн (зростання на 3995,3 млн грн, або на 13,6%);
- ✦ ПДВ із ввезених на територію України товарів – 93168,2 млн грн (зростання на 19817,9 млн грн, або на 27%).

Зростання внутрішнього попиту, введення в дію Податкового кодексу зумовило зростання високими темпами надходжень від ПДВ із вироблених на території України товарів: у 1,4 раза у 2011 р. порівняно з 2010 р. Це дало змогу фактично зібрати за 2011 р. на 0,2% (або на 153,1 млн грн) більше, ніж визначено в законі про бюджет.

На стан надходжень ПДВ із вироблених на території України товарів вплинуло зростання обсягу роздрібно-го товарообороту підприємств, які провадять діяльність з роздрібною торгівлі та ресторанного господарства, на 26,2%, обсягу реалізованої промислової продукції – на 25,5%, а також покращення адміністрування податку шляхом:

- ✦ реєстрації податкових накладних платниками податку-продавцями в Єдиному реєстрі податкових накладних;

- ✦ подання платниками ПДВ разом із податковою декларацією копій реєстрів податкових накладних в електронному вигляді;
- ✦ анулювання реєстрації платників ПДВ у разі внесення запису до Єдиного реєстру юридичних та фізичних осіб про відсутність юридичної або фізичної особи за її місцезнаходженням.

сутність податкової культури – це те середовище, в якому доведеться застосовувати податки для наповнення бюджету. З відсутністю податкової культури частково пов'язані часті зміни законодавства. Недоліки законодавства і часті та безсистемні його зміни спонукають платників уникати сплати податків усіма можливими способами.

Таблиця 4

Структура доходів загального фонду Державного бюджету України в 2004 – 2011 рр.

Показник	Факт за 2011 р., млн грн	Питома вага, %							
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Усього до загального фонду Державного бюджету	265 822,6	100	100	100	100	100	100	100	100
ПДВ (сальдо)	126 564,6	32,2	39,7	46,9	47,1	48,4	51	49,53	47,61
Акцизний податок	22927,3	88,4	6,7	5,4	5,4	4,6	9,5	10,15	8,63
Ввізне мито	8315,9	6,9	6,1	4,4	4,4	4,3	3,5	4,12	3,13

Примітка: складено автором на основі [11], [12].

Фактичні бюджетні надходження від ПДВ з ввезених на територію України товарів до загального фонду державного бюджету за 2011 р. були вищими, ніж визначено у законі про бюджет на 8,1%, або на 6956,1 млн грн.

Обсяг надходжень акцизного податку за 2011 р. до загального фонду становив 22927,3 млн грн, проти 2010 р. надходження зросли на 8,9%, або на 1870,7 млн грн.

Порівняно з 2010 р. надходження ввізного мита зросли на 22,3%, або на 1906,4 млн грн, до загального фонду зростання надходжень становить 12,6%, або 927,9 млн грн [12].

Аналіз свідчить, що в Україні більше уваги приділяється фіскальній дії ПДВ та недостатня увага відводиться його регулювальній функції, хоча кожний елемент механізму ПДВ може бути використаний з метою забезпечення позитивного регулювального впливу податку на економічні процеси. Проте в Україні маніпулювання елементами механізму ПДВ є безсистемним, і не завжди науково обґрунтованим, а неконтрольований вплив ПДВ на економічні процеси має істотні негативні наслідки як для споживачів, так і для виробничої сфери. Це стримує економічне зростання і тим самим негативно позначається на фіскальній дії податку.

Хоча в українських реаліях ПДВ працює погано, варто визнати, що це технологічний податок. Усі недоліки його роботи в Україні кореняться не в ньому самому, а в тому середовищі, в якому він застосовується. Будь-який податок, що передбачає високу концентрацію стягування, важко застосувати у середовищі з низькою податковою культурою. Відсутність податкової культури характерна як для підприємців, так і для держави. Це дозволяє одним рішенням керівництва підприємства оптимізувати величезні суми податків (і навіть довести свою правоту в суді) або податковій службі відмовити у відшкодуванні ПДВ і довести взятий будь-який показник податкового навантаження. Податкову культуру не можна змінити ніякими реформами, але, реформуючи податкову систему, мусимо враховувати цей факт. Від-

ВИСНОВКИ

Таким чином, можна зробити висновок, що ПДВ має велике значення для фіскальної стабільності в країні, яка потребує встановлення стабільного податку, котрий стимулюватиме економічне зростання.

Фіскальна ефективність акцизів означає їх здатність стабільно приносити бюджету чистий дохід (із врахуванням усіх витрат на податкове адміністрування) на встановленому рівні відносно внутрішнього валового продукту і доходів бюджету. Серед учених-економістів існують різні, часто протилежні, точки зору щодо фіскальної ефективності непрямого оподаткування. Це вимагає продовження досліджень у цьому напрямі, пошуку компромісних рішень, практичне використання яких стало б фундаментом для забезпечення розвитку економічного потенціалу держави. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Прокопчук О. Т.** Класифікаційні ознаки податку на додану вартість / О. Т. Прокопчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://udau.edu.ua/library.php?Pid=385>
- 2. Рибникова Г.** Податок на додану вартість як інструмент державного регулювання ефективності в сучасних умовах / Г. Рибникова, С. Шахін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ruthenia.info/txt/sxid/econ_2004.Doc
- 3.** Податок на додану вартість як інструмент державного регулювання ефективності в сучасних умовах // Сайт Vokov.net.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bokov.net.ua/index.php?pages=1&act=3&id=6033>
- 4.** Непрямі податки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Непрямі_податки
- 5. Бездітко Ю. М.** Співвідношення прямих і непрямих податків у податковій системі України / Бездітко Ю. М., Піралієв Е. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/PORTAL/Soc_Gum/Ardup/2010_1/2_60-63.pdf
- 6. Ривак Н.** Розвиток системи непрямого оподаткування в економіці країн світу / Ривак Н. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Eir/2008_4/166-170.pdf

7. VAT Rates Applied in the Member States of the European Union / European Commission [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf

8. **Вронська Г.** ПДВ: історія розвитку та міжнародна практика / Вронська Г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vvplawfirm.com/ru/publicationsall/55-pubcat/226-2012-03-15-14-24-52>

9. Податковий кодекс України: Кодекс №2755-VI від 02.12.2010 р.

10. **Єнбаєв В.** ПДВ – не «повітря...» / Сайт Львівської пошти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lvivpost.net/content/view/3484/423/>

11. Звіт Рахункової палати України про виконання Державного бюджету України за 2003 – 2010 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826>

12. Пояснювальна записка до звіту про виконання Державного бюджету України за 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dl.dropbox.com/u/47010022/MINFIN/Zvit.rar>

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету ім. Івана Франка

Замасло О. Т.

REFERENCES

[The report of the Accounting Chamber of Ukraine on the State budget of Ukraine for 2003-2010.] (2010).

“Nepriami podatky” [Indirect taxes]. http://uk.wikipedia.org/wiki/Непрямі_податки. Bezditko, Yu. M., and Piraliev, E. V. “Spivvidnoshennia priamykh i nepriamykh podatkiv u podatkovii systemi Ukrainy” [Value of direct and indirect taxes in the tax system of Ukraine]. http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/Soc_Gum/Apdup/2010_1/2_60-63.pdf

“Podatok na dodanu vartist iak instrument derzhavnoho rehulivannia efektyvnosti v suchasnykh umovakh” [Value added tax as an instrument of state control performance in today's]. [Bokov.net.ua. http://bokov.net.ua/index.php?pages=1&act=3&id=6033](http://bokov.net.ua/index.php?pages=1&act=3&id=6033).

Prokopchuk, O. T. “Klasyfikatsiini oznaky podatku na dodanu vartist” [Classifications of VAT]. <http://udau.edu.ua/library.php?Pid=385>

“Poiasniuvalna zapyska do zvituv pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy za 2011 rik” [Explanatory note to the report of the State Budget of Ukraine for 2011]. <http://dl.dropbox.com/u/47010022/MINFIN/Zvit.rar>

Rybnykova, H., and Shakhin, S. “Podatok na dodanu vartist iak instrument derzhavnoho rehulivannia efektyvnosti v suchasnykh umovakh” [Value added tax as an instrument of state control performance in today's]. ruthenia.info/txt/sxid/econ_2004.Doc

Ryvak, N. “Rozvytok systemy nepriamoho opodatkuvannia v ekonomitsi krain svitu” [Development of indirect taxation in the economy of the world]. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Eir/2008_4/166-170.pdf

“VAT Rates Applied in the Member States of the European Union” European Commission. http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf

Vronska, H. “PDV: istoriia rozvytku ta mizhnarodna praktyka” [VAT: the history and development of international practice]. <http://www.vvplawfirm.com/ru/publicationsall/55-pubcat/226-2012-03-15-14-24-52>

Yenbaiev, V. “PDV – ne «povitria...»” [VAT is not “an air ...”]. [Sait Lvivskoi poshty. http://www.lvivpost.net/content/view/3484/423/](http://www.lvivpost.net/content/view/3484/423/)

“Zvit Rakhunkovoi palaty Ukrainy pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy za 2003 – 2010 rr” [Report of the Accounting Chamber of Ukraine on the State Budget of Ukraine for 2003 - 2010 biennium]. <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826>